

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

I. leto.

V Gorici, veliki serpan 1880.

8. zvezek.

Vnebovzetje Marijino.

Oblak veličastno svital
Je spústil z višav se do tal,
Iz zemeljne vzel jo globeli,
In nesel jo gori v nebo,
In angeljski kori pred njo
Preradostne pesmi so peli.

In duh je nebeško sladak
Napolnil vesoljnosti zrak,
Ves svet je veselja se tajal;
Priklanjale zvezde so njej
In luna se in sonce, gospé,
Ko proti ji Sin je prihajal.

In ukal je ranikih zbor,
Ko vstópala v rajski je dvor,
V kraljestvo nebeško kraljica:
„Na ženina strani, Duhá,
Pozdravljena, naša gospa!“ —
In šla je k Očetu devica.

In Oče — ko sonce svital
Ji venec na glavo je djal,
Dal v roko ji žezlo bliščeče,
Podelil nadangeljsko čast,
Podaril ji moč in oblast,
Ki ni za njegovo je večje.

In djal je nebeški vladar:
„Povsodi sem jaz gospodar,
Povsod bodi ti gospodinja;
Jaz oče sem svojih stvari,
In mati, to bodi jim ti!“ —
Veselja se solza ji vtrinja.

O bodi zahvaljen, Gospod!
Ki nas ne pozabljaš sirot;
Dal oče si mater nam ljubo.
O mati Marija, gospa,
Ki vsmiljenega si serca,
Ne pusti nas pasti v pogubo!

Odpustki, zlasti tretjega reda.

II. Kako se morejo dobivati odpustki?

Da se dobi bodisi popolnoma, bodisi nepopolnoma odpustek, k temu je troje potrebno, namreč namen, stan posvečujoče milosti božje in natančno opravljanje za to odločenih dobrih del.

1. Najprej se mora torej imeti namen, da se hoče odpustek dobiti. Ni pa treba tega namena ravno takrat narejati, kadar se opravljajo predpisane dobre dela; zadostuje, da se od konca obudi, ker velja pred Bogom, koliker časa terpi opravljanje dobrih del. To je važno zlasti glede mnogih nepopolnoma odpustkov, ker bi bilo skoraj nemogoče pred vsakim dobrim delom posebej delati namen, da se hoče dobiti odpustek, ki je ž njim sklenjen. Sveti Leonard iz Porto-Mavricija svetuje zato, da naj obudimo vsaki dan pri jutranji molitvi namen, da hočemo dobiti vse odpustke, ki so podeljeni raznim pobožnim vajam in dobrim delam, katere bomo čez dan opravili.

2. Druga potreba je stan posvečujoče milosti božje, to je, duša mora biti prosta vsaj smertnega greha. Zakaj, dokler je duša obtežena sè smertnim grehom, ji ne odpusti Bog večne, tolikanj manj časne kazni; ona je le mertev ud svete cerkve, in se ne more vdeležiti duhovnih dobrot, ki izvirajo iz zasluženja Kristusovega, preblažene device Marije, matere božje, in drugih svetnikov. Kaker pa ne more nihče dobiti odpustka v stanú smertnega greha, tako se ne more vdeležiti popolnoma odpustka, ako ima tudi le en sam odpustljiv greh na svoji vesti. In še več! ako imaš tudi najmanjše prostovoljno nagnjenje na kaj grešnega v svojem sercu, ne moreš dobiti popolnoma odpustka. Naposled, ako hočeš dobiti popolnoma odpustek, moraš imeti ne samo resnično in terdno voljo, Boga nigdar več ne žaliti, tudi z najmanjšim grehom ne, ampak tudi terden sklep in resnično voljo moraš imeti, da hočeš prinašati vreden sad pokore.

Jasno je torej, da odpustki ne odpravljajo in ne zatirajo pokore, ampak jo le še pospešujejo. Zato tudi cerkev dotičnim razpisom navadno pristavlja, da podeljuje odpustek „resnično spokornim in skesanim.“ Iz tega pa tudi vidimo, da ni tako lahko, popolnoma odpustek dobiti, ravno ker mnogim manjka pravega skesanega in spokornega duha. Ali, če je to težavno,

vender ni nemogoče. Saj Bog ne tirja več, kakor premoremo; njegova milost nam bo olajšala vse. Tudi smemo upati, če popolnega odpustka ne dobimo vselej v vsej njegovi popolnosti, da dobimo pa vsaj nepopolnega, in tega v toliko obilniši meri, koliker bolj goreče smo opravili naložene dobre dela.

3. Razen namena in stanu milosti božje je treba, da se dobi odpustek, vse natanko dopolniti, kar je za vsaki odpustek odločeno in naloženo.

Tukaj moramo najprej opomniti, da se more tistih odpustkov, ki so podeljeni kateri bratovščini, le tisti vdeleževati, kateri je res v bratovščini. V bratovščini pa je, gdor se je dal vpisati sam in sicer tam, kjer je bratovščina po cerkvenih postavah ustanovljena. Gdor je le pisal tje, ali drugim naročil, naj ga dajo vpisati, tistega vpisanje ni veljavno. Tako je določila že 28. malega travna 1761 sveta cerkvena skupščina, ki je postavljena čez bratovščine in svete relikvije; ker je bilo pa v nekaterih, zlasti v novejšem času vpeljanih, bratovščinah v navado prišlo tudi nepričujoče vpisovati, zato so sveti oče Leon XIII. 13. malega travna 1878 ponovili to določbo; vender tako, da so poveljavnostili vpise, ki so se pred naznanjenim dnem nepostavno zgodili. Od tedaj nadalje pa je torej le tisti resnično vpisan v bratovščino, kateri se je osebno dal vpisati in sicer tam, kjer imajo zato postavno oblast; samo tisti more potemtakem tudi odpustkov dotične bratovščine se vdeleževati.

Nadalje imamo nekoliko povedati o nekaterih dobrih delih, ki se navadno nalagajo, da se dobi popolnoma odpustek. Te dobre dela so, da se prejmeta zakramenta svete pokore in presvetega rešnega telesa, da se obišče katera cerkev in da se moli za odpustek po namenu svetega očeta papeža. Morejo se sicer, kakor nepopolnoma, tako tudi nekateri popolnoma odpustki dobiti, da je človek le v stanu milosti božje, brez izpovedi in svetega obhajila — taki so zlasti odpustki svetega križevega pota — ali navadno je vender izpoved in sveto obhajilo potrebno v ta namen.

Izpoved pa se sme opraviti, in tudi sveto obhajilo prejeti že ta dan pred praznikom, (če je odpustek tako podeljen, da se more dobivati od večernic pred tistim dnem,) za katerega prav za prav velja. Pomniti je pa, da mora tisti, ki hoče dobiti popolnoma odpustek, za katerega je predpisana izpoved, izpovedati se, če si tudi nobenega smertnega greha ni svesti.

Vender pa je glede izpovedi in svetega obhajila sveta cerkev tako polajšanje dala, da morejo tisti, ki imajo navado vsaki teden vsaj enkrat se izpovedovati, sè samo to izpovedjo dobiti vse popolnoma odpustke, ki so podeljeni mej tjednom, le odpustka svetega leta ne. — Enkrat na teden se izpovedovati pa se ne pravi, da se mora to ravno vsaki sedmi dan storiti. Lahko se izpoveš v ponedeljek pervega in na priliko v soboto prihodnjega tjedna, ki je trinajsti dan po zadnji izpovedi, in vender moreš vse za mej tem časom podeljene popolnoma in nepopolnoma odpustke dobiti.

Tudi se morejo pridobiti z enim svetim obhajilom vsi odpustki, ki so podeljeni za tisti dan, samo, da se morajo posebej opraviti druge za to naložene dela. — Z velikonočnim svetim obhajilom pa se more ob enem zadostiti cerkveni zapovedi, ki veli kristijanu o velikonočnem času sveto rešno telo prejeti, in zraven tudi popolnoma odpustek dobiti, razen odpustka svetega leta. — Če je popolnoma odpustek na kako cerkev navezan, ni treba ravno tam svetega obhajila prejemati, če ni to razločno tirjano, ampak samo obiskati je treba cerkev in moliti notri. — Gdor je dolgo časa bolan, in tudi tisti, ki so iz kakega drugega vzroka doma zadržani, dobijo vse odpustke, če se skesano izpovejo in doma opravijo molitev za odpustke po namenu svetega očeta papeža; namesti svetega obhajila — če ga ne morejo doma prejeti — in cerkvenega obiskovanja pa jim naloži izpovednik kako drugo dobro delo.

Cerkve moreš obiskovati tudi že preden prejmeš svete zakramente, ali na dan odpustka, ali pa, ako ni naravnost drugačì odločeno, tudi že prej ta dan, počenši od večernic. Čas večernic pa je poleti mej tretjo in četero uro, po zimi pa kmalu po dveh popoldne. V postnem času, to je, od sobote pred prvo postno nedeljo do velike sobote, pa je čas večernic že pred poldnem. Konec odpustkov je navadno ob sončnem zahodu, ki je umeti, ko se že mrači.

Ako se hoče gdo na en dan več popolnih odpustkov vdeležiti s cerkvenim obiskovanjem, mora za vsakega posebej v cerkev iti in tam moliti.

Cerkev, katera se obiskuje, da se dobi odpustek, more biti ali družbinska, bratovska, ali župna cerkev, ali pa sploh očitna cerkev ali kapela. Očitna cerkev ali kapela se imenuje tista, kjer se sme maševati, in kamer je vhod očiten s ceste, da more vsaki vanjo. Samostanske kapele, zlasti ženskih samostanov, semenišč,

bolnišnic, kaznovalnic, ječ, odgojevališč i. t. d., te so le takrat „očitne kapele“, če sme vsaki zahajati notri.

Moliti v namen svetega očeta se pravi: moliti za razširjanje svete vere, za povišanje svete katoliške cerkve, za spreobrnjenje grešnikov, za zatertje krivih ver, za mir in edinost mej kerščanskimi vladarji.

Ni pa ravno neobhodno potrebno vse te namene posebej in določno storiti; zadosti je, da se moli v namen svetega očeta pa-peža. Tudi ni navadno določeno, koliko se mora moliti. Pet do sedem očenašev moliti, to je le pobožna navada vernikov, akoravno učijo bogoslovci, da tudi krajši molitev zadostuje. Vender se ne more pridobiti odpustka s tako molitvijo, katero se mora po svoji dolžnosti opravljati. Tako ne more odpustka dobiti z molitvijo duhovnih dnevnik ur, gdor jih mora moliti bodisi kot redovnik ali duhovnik.

Moliti pa se mora ustno, ne samo v sercu ali v mislih, tudi ne velja, ako se samo z očmi bere iz bukev; morajo se molitve v resnici izgovarjati z jezikom in z ustnicami; samo gluhonemi morejo dobiti odpustek, da le serce k Bogu povzdigujejo. Moliti se more pa tudi vkup z drugimi, in tedaj ni treba, da bi vsi tudi ustno molili. Če se moli sveti rožni venec, dobijo vsi pričujoči odpustek, da le eden v rokah derži paternošter in na njem jagode prebira, ko se moli.

Ako so kake posebne molitve z odpustki obdarovane, opravljajo se lahko v katerem koli jeziku, samo da so prav predstavljene in da je prestava od škofa poterjena.

Če ni odločena kakova cerkev, da bi se tam morala opraviti molitev za kak poseben odpustek, sme se opraviti, kjer si koli bodi.

Pisma našega sv. očeta Frančiška.

IX. Provincijalom reda manjših bratov.

V Kristusu ljubljenim bratom provincijalnim ministrom reda manjših bratov.

V vašem vladanju, bratje ministri, prosim vas dvojega: prvič, da ne glejte na osebe, drugič, da ne vkazujete lahko pod sveto pokorščino, zakaj to se pravi hitro meč iz nožnic izdirati, kar se ne sme goditi, kaker le po zrelem prevdarku in ob imenitni

priliki. Bodite v zapovedovanju zmerni, z grešniki vsmiljeni, v prizanašanju radovoljni, v jedi zderžni, v obleki vbogi, v govorjenju pohlevni, Bogu in svojim dolžnostim zvesti. Iz svojih del besede in zapovedi jemljite, ako hočete, da bodo podložni iz vaših besed posnemali, kaj imajo delati, in da, kar vi z ustmi zapovedujete, oni v djanju doveršijo. Zdravi v Gospodu!

X. Generalnemu kapiteljnu.

Častitim in preljubim bratom vsem brat Frančišek v Kristusu pozdravljenje.

Keder slišite imenovati ime božje, počastite ga sè strahom in spoštovanjem priklonjeni do tal. Zato vas je poslal Bog po celem svetu, da z besedo in djanjem spričevanje dajete njegovemu glasu in dopoveste vsem, da ni drugega Boga razen njega. V rednem življenju in v sveti pokorščini bodite stanovitni, in kar ste mu obljubili z dobrim sklepom, izpolnjujte v vseh rečeh. Prosim, kakor koli morem, generalnega ministra, naj skerbi, da se bo vodilo po vsem natanko deržalo. In duhovniki naj opravljajo duhovne ure s pobožnostjo pred Bogom, ne glede na vbranost glasu, temuč na soglasje duha. In pozdravljeni v Gospodu!

XI. Generalnému kapiteljnu.

Častitim in preljubim generalnemu ministru in drugim bratom reda manjših brat Frančišek v Kristusu pozdravljenje.

Ker tisti, ki je iz Boga, posluša besedo božjo, zato moramo mi, predragi bratje, ki smo odločeni duhovnim božjim službam, ne le samo poslušati in delati, kar Bog govori, ampak, da se nam v-tisne visokost našega stvarnika in njemu naša podložnost, varovati tudi svete posode in druge za božjo službo namenjene reči, v katerih so njegove svete besede. Zato opominjam vse svoje brate in v Kristusu poterjujem, da naj častijo, kakor le morejo, svete besede, kjerkoli jih najdejo zapisane, in kar nje tiče, ako niso dobro spravljene, ali bi ležale na kakem nespodobnem kraju raztresene, naj jih pobero in spravijo, da počaste v besedah Gospoda, ki je govoril. Mnogo reči se namreč posvečuje z božjimi besedami.

mi in z močjo besed Kristusovih se nareja zakrament svetega rešnega telesa.

Izpovedujem se razen tega vseh svojih grehov Bogu Očetu in Sinu in svetemu Duhu, in blaženi Mariji vselej devici, in vsem svetnikom v nebesih in na zemlji, in generalnemu ministru tega našega reda, ko častitljivemu gospodu svojemu, in vsem mašnikom našega reda in vsem drugim bratom mojim blagoslovljenim. Mnogo sem grešil, po svoji veliki krivici, posebno ker vodila, katero sem Gospodu obljubil, nisem deržal, tudi nisem opravljal duhovnih ur, kakor vodilo zapoveduje, ali iz zanikernosti, ali zavoljo bolehnosti, ali ker sem neveden in priprost.

Zato prosim po vsem, koliker morem, generalnega ministra, mojega gospoda, naj skerbi, da bodo po vodilu živeli vsi, in duhovniki naj molijo duhovne ure s pobožnostjo pred Bogom, da bodo mogli po resničnosti svojega duha dopasti Bogu, ne s prijetnostjo svojega glasu ušes božati ljudem, in ne glede na vbranstvo glasu, temuč na soglasje duha, da se bo glas vjemal z duhom, duh pa vjemal z Bogom. Jaz namreč obljubljam, da se bom terdno deržal tega, kakor mi bo dal Bog svojo milost; in to bom izročil bratom, ki so pri meni, da naj izpolnjujejo v duhovnih molitvah in v ostalih drugih naredbah. Kateri koli pa izmej bratov ne bi hoteli tega izpolnjevati, nimam jih za katoličane, niti za svoje brate; tudi videti jih nočem niti govoriti, dokler se ne izpokore. Ravno to pravim o vseh drugih, ki se okoli klatijo in ne marajo za poredk, kakor jim ga vodilo nalaga; zakaj Gospod naš Jezus Kristus je dal svoje življenje, da ne izgubi pokorščine do presvetega Očeta.

Jaz brat Francišek, lagoden človek in nevredna stvar Gospoda Boga, velevam po Gospodu Jezusu Kristusu generalnemu ministru celega našega reda, in vsem generalnim ministrom, ki bodo za njim, in ostalim kustosom in gvardijanom, ki so in ki bodo, da naj imajo to zapisano, izpolnjujejo in skerbno hranijo. In lepo jih prosim, naj gledajo, da se bo skerbno hranilo in še bolj pridno izpolnjevalo, kar je notri zapisano. In po dopadljivosti vsagamogočnega Boga zdaj, vselej, dokler bo ta svet stal, blagoslovljeni vi od Gospoda, ki boste tako ravnali, in na veke bodi Gospod z vami. Amen.

Povesti iz življenja sv. Frančiška in njegovih svetih tovarišev.

34. poglavje.

Sv. Ludovik, francoski kralj, pride v romarski obleki v Perudžo obiskat brata Egidija.

Sv. Ludovik, francoski kralj, je šel kaker romar po svetu, da bi obiskal svete kraje. Ko je slišal, v kako velikem sluhu svetosti je brat Egidij, eden izmej prvih tovarišev sv. Frančiška, sklene za trdno tudi njega osebno obiskati. Šel je tedaj v Perudžo, kjer je brat Egidij takrat živel. Prišel je kaker nepoznan romar sè svojimi spremljeavci do samostanskih vrat, kjer je z veliko stanovitnostjo zahteval brata Egidija; ali bratu vratarju ni povedal, kedo je, ki to zahteva. Vrtar gre k bratu Egidiju in mu naznani, da je neki romar pri samostanskih vratih, ki njega želi. Bog pa mu je bil naznanil in razodel, da je francoski kralj. Brez odloga torej zapusti svojo celico in hiti k vratam. Brez vprašanja in dasiravno se nista poprej v življenju nigdar videla, oba pobožno poklekmeta, objameta se in se tako zaupljivo poljubita, da se je zdelo, kaker bi bila že dalj časa naj zvestejša prijatelja. Mej vsem tem pa nista besede spregovorila, temuč tako objeta sta si molče dajala znamenje naj blažje ljubezni. Ko sta dolgo časa tako objeta klečala, ne da bi le eno besedico spregovorila, potem sta se ločila, sv. Ludovik je dalje romal in brat Egidij se je vernil v svojo celico.

Ko je kralj odhajal, je neki brat vprašal enega kraljevega spremljeavca, kedo da je tisti, ki je brata Egidija tako dolgo objemal. Ta mu je odgovoril, da je francoski kralj, ki je brata Egidija obiskat prišel. Ko so drugi bratje to zvedeli, so bili jako žalostni, ker jim brat Egidij tega ni povedal, in otožni so mu rekli: „Zakaj si bil tako nepriljuden, brat Egidij? Tako pobožnemu kralju, ki je s Francoskega prišel, da bi te videl in od tebe kaj lepega slišal, nisi besedice rekel!“ Brat Egidij je na to odgovoril: „Ne čudite se zaradi tega, predragi bratje, jaz nisem mogel njemu besedice govoriti, in on meni ne, ker mi je luč božje modrosti, kaker sva se objela, razodela njegovo serce in njemu moje. Tako sva se z božjo pomočjo v sercu gledala, in sva boljše spozna-

la, kar sva si povedati imela, kaker kè bi bila govorila z ustmi, in večo tolažbo sva občutila, kaker če bi bila hotela z jezikom izreči, kar sva v sercu čutila. To bi naju ne bi bilo vtolažilo, temuč vz-nemirilo, zakaj zaradi pomankljivosti človeškega jezika ne bi bila mogla o skrivnostih božjih govoriti. Vedite torej, da me je zapu-stil kralj čudovito zadovoljen in potolažen v svoji duši.“

35. poglavje.

Sv. Klara, akoravno močno bolna, v sveti noči čudežno prenese Jezus Kristus v cerkev sv. Frančiška, kjer je pri službi božji.

Nekedaj je bila sv. Klara močno bolna, tako da ni mogla z drugimi nunami v cerkev hoditi skupno molitev opravljat. Ko je prišel veliki praznik rojstva Gospodovega, šle so vse druge k pol-nočnici, ona pa je morala v postelji ostati, in je bila nezadovoljna, ker ni mogla z drugimi v cerkev iti in, kaker one, duhovne tolažbe okušati. Pa njen ženin Jezus Kristus, kateri je ni hotel brez to-lažbe pustiti, jo je na čuden način dal prenesti v cerkev sv. Fran-čiška, kjer je bila pri zornicah in pri slovesni polnočni maši, in še celo sveto obhajilo je sprejela in je bila potem na enako čuden na-čin spet v posteljo prenesena.

Po službi božji v cerkvi sv. Damijana so sestre k sv. Klari prišle in so ji rekle: „O sestra Klara, mati naša, kako veliko to-lažbo smo zadobile v tej sveti noči! O kè bi se bilo Bogu dopadlo, da bi bila ti pri nas!“ Sv. Klara je dogovorila: „Čast in hvala našemu Gospodu Jezusu Kristusu, visoko češčenemu, moje predra-ge hčere in sestre! Bila sem tudi jaz v veliko mojo dušno tolažilo pri slovesnosti te svete noči, in še pri večji, kaker ve; po skerbliji-vosti mojega svetega očeta Frančiška in po milosti našega Gospo-da Jezusa Kristusa sem bila pričujoča v cerkvi mojega častitljivega očeta Frančiška, in sem z dušnimi in telesnimi ušesi poslušala službo božjo in orglanje, in ravno tam sem tudi prejela sv. obha-jilo. Veselite se torej zavoljo te velike milosti, katero sem prejela in hvalite našega Gospoda Jezusa Kristusa.“

36. poglavje.

Sv. Frančišek raztolmači bratu Leonu lepo prikazen, katero je imel.

Sv. Frančišek je bil nekedaj zelo belan in brat Leon mu je stregel. Ko je brat Leon zraven sv. Frančiška stoje molil, bil je

zamaknjen in v duhu postavljen k veliki, široki in dereči reki. Ko tako tam stoji in gleda, kedo gre čez reko, vidi nekoliko redovnih bratov, kateri so hoteli z bremení obloženi čez reko iti, ali naenkrat jih je reka sè svojo močjo saboj potegnila in so se vtopili. Nekoliko drugih je prišlo do tretjine reke, nekoliko do polovice, nekoliko skoraj do nasprotnega brega, ali nazadnje je reka vse spodnesla zavoljo svoje moči in zavoljo bremen, katere so bratje na ramah nosili, in vsi so se vtopili. Ko brat Leon to vidi, jih je serčno pomiloval, in mej tem, ko tako tamkaj stoji, pride naenkrat veliko število redovnikov, kateri so bili brez bremena in tovara, in sveto vboštvo se je nad njimi svetilo. Tudi ti so se čez reko podali in prišli so čez brez nevarnosti.

Po tej prikazni se je brat Leon zdramil. Ker pa je sv. Frančišek v duhu spoznal, da je brat Leon prikazen videl, ga k sebi pokliče in ga popraša, kaj da je videl. Brat Leon mu na tanko celo prikazen pove in sv. Frančišek mu pravi: „Kar si videl, je res. Velika reka je ta svet. Redovni bratje, kateri so se v reki vtopili, so tisti, kateri ne izpolnjujejo svoje evangelijske obljube, zlasti glede tolikanj imenitnega vboštva. Kateri so pa brez nevarnosti prišli čez reko, so tisti redovni bratje, kateri na tem svetu ne iščejo in nimajo zemeljskih ali mesenih reči, ampak so po zgledu našega vbozega zveličarja na križu zadovoljni, če imajo le, da morejo zmereno živeti in oblačiti se. Ti veselo in radovoljno nosijo breme in sladki jarem Jezusa Kristusa in svete pokorščine, in zato gredo tudi lahko in brez nevarnosti iz časnega v večno življenje.“

37. poglavje.

Na priprošnjo sv. Frančiška Jezus Kristus stori, da se spokori in v red stopi neki bogat in imeniten plemenitaš, kateri je sv. Frančiška jako počastil in mu veliko ponudil.

Ko je služabnik Jezusa Kristusa, sv. Frančišek, nekega večera že pozno prišel do hiše imenitnega in mogočnega plemenitaša, sta bila on in njegov tovariš, kaker bi božja angelja bila, z največo priljudnostjo in častjo gostoljubno sprejeta. Sv. Frančišek je imel zavoljo tega veliko nagnjenje do njega, ko je premišljeval, kako ga je pri vходу v hišo objel in prijazno poljubil, ponižno mu noge vmil, obrisal in poljubil, kako je potem velik ogenj zanetil in obed pripravil z mnogimi dobrimi jedmi in mej jedjo z veseljem

obrazom stregel. Ko sta sv. Frančišek in njegov tovariš odjedla, je rekel plemenitaš: „Glej, moj oče, samega sebe in vse svoje tebi klonim. Kadar koli boste potrebovali kako veršno oblačilo, ali kak plašč, ali kaj drugega, le kupite in jaz vam bom plačal. Glejte pripravljen sem vas sè vsem potrebnim preskerbeti, ker to po božji milosti lahko storim, saj imam obilno posvetnega bogastva; zato iz ljubezni do Boga, kateri mi je vse dal, rad dobro storim njegovim vbožcem.“

Ko je tedaj sv. Frančišek videl toliko vljudnost in prijaznost, in ko je premišljeval bogato ponudbo, pride mu toliko nagnjenje do njega, da je rekel po odhodu mejpotoma svojemu tovarišu: „Resnično, ta plemenitaš bi bil pripraven za naš red in našo družbo, ker je tako hvaležen Bogu, in tako ljubeznjiv in prijazen z bližnjim in vbogimi. Vedi, dragi brat, da je dobrotljivost ena izmej lastnosti našega Boga, kateri svoje sonce in svoj dež izdobrete pravičnim in krivičnim daje, in dobrotljivost je sestra ljubezni, ker pogasi sovraštvo in nagnjenje ohrani. Ker sem pri tem dobrem možu toliko božjo čednost videl, bi ga rad imel za tovariša. Zatorej hočem, da se enega dne k njemu verneva, znabiti, da Bog omeči njegovo serce, da se nam pridruži v službi božji. Mej tem pa prošiva Boga, naj bi mu vdihnil v serce tako poželenje, in naj bi mu dal tudi milost, to poželenje v djanju dopoluiti.“

Čuden prigodek! Malo dni potem, ko je sv. Frančišek v tej zadevi molil, je Bog plemenitašu vdihnil omenjeno poželenje, in sv. Frančišek je rekel svojemu tovarišu: „Brat moj! pojdiva v hišo tistega dobrega moža, ker imam gotovo upanje k Bogu, da bo zraven dobrotljivosti v časnih rečeh tudi samega sebe nam daroval, in bo naš redovni brat.“ Na to sta odešla. Približevaje se njegovi hiši pravi sv. Frančišek svojemu tovarišu: „Počakaj tukaj nekoliko, ker hočem poprej Boga prositi, da naju pot blagoslovi, in da bi ljubo bilo Jezusu Kristusu nama vbogima in slabima človekoma po zasluženju svojega svetega terpljenja podariti imenitni rop, katerega hočeva svetu oteti.“ Nato gre molit na neki kraj, kjer ga je tisti prijazni mož lahko videl.

Ko se je tedaj ta po božji volji sem ter tja oziral, zagleda sv. Frančiška, kako pobožno moli pred Kristusom, kateri se mu je mej tisto molitvijo v velikem veličastvu prikazal, in vidi, kako je bil sv. Frančišek mej molitvijo precej visoko od tal povišan. To ga je po božji volji tako ginilo in priganjalo svet zapustiti, da brez odloga iz svoje palače k sv. Frančišku teče. Ko pride tje, kjer

je molil, poklekne predenj ter ga práv pobožno in nujno prosi, naj bi se mu dopadlo ga sprejeti, da bi se ž njim skupaj pokoriti mogel. Ko sv. Frančišek vidi, da je njegova molitev vslišana, in da plemenitaš to, kar je on želel, tudi silno zahteva, precej vstane in ga z veselo dušno gorečnostjo objame in poljubi; zahvali se tudi Bogu, da je takega plemenitaša redu pridružil. Plemenitaš je pa rekel sv. Frančišku: „Kaj mi zapoveduješ storiti, oče moj? Glej, pripravljen sem vbozim dati, kar imam, in tako vsega posvetnega rešen s teboj za Kristusom hoditi.“ Po svetu sv. Frančiška je tudi storil tako; vse svoje premoženje je vbogim razdelil in v red stopil, kjer je v veliki spokornosti in svetosti spoštovan živel.

38. poglavje.

Sv. Frančišek previdi v duhu, da je brat Elija zaveržen in ne bo v redu vmerl. Na prošnjo brata Elija pa prosi zanj Boga in je vslišan.

Ko sta nekedaj sv. Frančišek in brat Elija v eni samostanski družini skupaj živela, je Bog razodel sv. Frančišku, da je brat Elija zaveržen, in da se bo redu izneveril, ter naposled zunaj reda vmerl. Zato se je lotila sv. Frančiška velika zamerza do njega, tako da ni nič več govoril ž njim, in če se je kedaj primerilo, da bi mu imel brat Elija nasproti priti, je šel na drugo stran, da ga ni srečal. Brat Elija je to opazil in spoznal, da je sv. Frančišku zopern. Želel je vedeti zakaj, in se je torej nekega dne sv. Frančišku približal, da bi ž njim govoril, in ker se mu je sv. Frančišek hotel vmakniti, ga je brat Elija priljudno po sili zaderžal in ga začel spodobno prositi, naj bi mu povedal, zakaj se ga tolikanj ogiblje, in se noče ž njim pogovarjati. Sv. Frančišek mu je odgovoril: „Vzrok je ta-le: Bog mi je razodel, da se boš zaradi tvojih pregreh redu izneveril in da boš zunaj reda vmerl, in Bog mi je tudi razodel, da boš pogubljen.“ Ko je brat Elija to slišal, govoril je takole: „Častitljivi oče moj, prosim te pri ljubezni Jezusa Kristusa, nikar se me zato ne ogiblji in nikar me proč ne odganjaj, temveč kaker dober pastir po Kristusovem zgledu išči in sprejmi ovčico, ki bo izgubljena, če je ti ne boš podpiral. Prosi Boga za me, da, če je mogoče, moje zaverženje prekliče, zakaj pisano je, da Bog svojo sodbo premeni, če se grešnik poboljša; in jaz imam toliko zaupanje na tvojo molitev, da, kè bi bil že na dnu pekla, in bi ti za me Boga prosil, bi v tem imel nekoliko tolažila.

Zatorej te še enkrat prosim, priporoči me vbozega grešnika ljube-
mu Bogu, naj me sprejme v svojem vsmiljenju, saj je prišel, da
odreši grešnike.“ Tako je govoril brat Elija z veliko pobožnostjo
in z mnogimi solzami. Sv. Frančišek, kaker vsmiljen oče, mu je
obljubil zanj Boga prositi in je tako tudi storil. Ko je prav po-
božno zanj k Bogu zdihoval, mu je Bog razodel, da je njegova mo-
litev vslišana, ker hoče preklicati zaverženje brata Elija, tako da
njegova duša po smerti ne bo pogubljena, vendar pa bo iz reda
stopil in bo zunaj reda vmerl.

Tako se je tudi zgodilo. Ko se je namreč Friderik, siciljski
kralj, zoper cerkev vzdignil, je bil od papeža izobčen in ž njim
vsi, kateri so mu sè svetom ali z djanjem pomagali. Kralj Fri-
derik je k sebi poklical brata Elija, kateri je slovel ko najmodrejši
mož na zemlji, in ta je šel h kralju, je bil nezvest cerkvi in je
zapustil svoj red. Papež ga je zato izobčil in mu vzel obleko sv.
Frančiška. Zgodilo se je pa, da je mej tem, ko je bil izobčen,
nevarno zbolel. Ko je to zvedel neki redovni brat, kateri je bil v
redu ostal in je lepo in spodbudno živel, ga gre obiskat, in pravi
mej drugim: „Boli me jako, dragi brat, da si izobčen iz cerkve
in zunaj svojega reda, in da boš tako vmerl; pa ako veš, kod in
kam naj grem, da te rešim te nevarnosti, jaz sem pripravljen za
te vse storiti.“ Brat Elija mu odgovori: „Ne vidim druge poti,
brat moj, kaker da greš k papežu in ga prosiš, naj me iz ljubezni
do Boga in do sv. Frančiška, njegovega služabnika, po čiger nauku
sem svet zapustil, izobčenja reši in mi zopet da redovno obleko.“
Redovni brat mu je odgovoril, da se bo rad trudil za zveličanje
njegove duše.

Poslovil se je tedaj od njega, in je šel peš k svetemu očetu,
da bi ga ponižno prosil, naj iz ljubezni do Jezusa Kristusa in do
sv. Frančiška, njegovega služabnika, bratu Eliju milost izkaže. In
kaker se je Bogu dopadlo, mu je papež dovolil k Eliju se verniti,
in če ga še pri življenju najde, v njegovem imenu ga izobčenja od-
vezati in mu tudi redovno obleko spet dati. Jako vesel nad tem
se je vernil ta k bratu Eliju in ga je še pri življenju našel, ako-
ravno že vmirajočega. Odvezal ga je izobčenja in ko mu je re-
dovno obleko spet dal, se je brat Elija ločil iz tega življenja in
njegova duša je bila rešena po zasluženju sv. Frančiška in na nje-
govo priprošnjo, na katero je brat Elija veliko zaupanje imel.

39. poglavje.

Manjši brat sv. Anton Padovanski v konzistoriju prečudno pridiga.

Sv. Anton Padovanski, ta prečudna posoda sv. Duha, eden izmej izbranih učencev in tovarišev sv. Frančiška, katerega je Frančišek imenoval svojega vikarja, on je nekedaj pridigal v konzistoriju v pričo papeža in kardinalov. V tem duhovnem svetovavstvu so bili možje raznih narodov, Gerki in Latinci, Francozje in Nemci, Sloveni in Angleži in družih, raznih jezikov na svetu. Užgan od sv. Duha je govoril tedaj božjo besedo tako krepko in pobožno, tako bistroumno in sladko, tako razločno in jasno, da so vsi, ki so bili v konzistoriju pričujoči, akoravno so bili raznih jezikov, vse njegove besede jasno in razločno razumeli, kaker bi bil v tistem jeziku govoril, kateri je bil vsakemu lasten. Vsi so se čudili, in zdelo se je, da se je ponovil stari čudež svetih aposteljnov na binkoštni praznik, ko so ti s pomočjo sv. Duha v vseh jezikih govorili. Začudeni so se popraševali: „Ni li ta, kateri nam pridiga, Španjolec? Kako slišimo torej v njegovem govorjenju vsaki svoj lastni jezik?“ Ravno tako je govoril tudi papež, začuden premišljevaje njegove globoke besede: „Resnično, ta le je skrinja miru in sprave, on je zakladnica svetega pisma!“

O češčenju device Marije,

brez madeža spočete, *in Marjeta, hči Kraljice Maksimilijane*

zlasti v frančiškanskem redu.

18/5
Kaker v 14. in 15., tako je tudi v 16. in 17. stoletju češčenje Marijinega neomadežanega spočetja krepko napredovalo, in sveta rimska cerkev se je, sicer počasi, vendar stanovitno naprej pomikala, vedno jasneje povdarjaje resnico pobožnega mnenja. V slavnem tridentinskem cerkvenem zboru se je poganjal posebno kardinal Pačéko in ž njim mnogi škofje, zlasti kateri so bili frančiškanskega reda, da bi se neomadežanost Marijinega spočetja izrekla za versko resnico; ali zbor je imel določevati mnogo drugih reči, ki so bile v tistem trenutku bolj silne; zato je izrekel le to-

liko, da nima namena v svojo določbo, kjer se govori o izvirnem grehu, vklepati blažene in neomadežane device Marije, matere božje, ampak da se je deržati naredb blagega spomina papeža Siksta IV. pod kazenni, ki so napovedane v tistih naredbah, kateri zbor nanovo poterjuje. S tem sveti cerkveni zbor res da ni naravnost določil in za versko resnico postavil, da je Marija brez izvirnega greha spočeta, vendar pa so besede tega zbora take, da je vsaki pravi kristijan po njih mogel prepričan biti, da ga do sodnjega dne nigdar ne bo cerkvenega zbora, kateri bi tridentinskemu nasproti rekel, da hoče „v svojo določbo, kjer se govori o izvirnem grehu, tudi Marijo devico vklepati.“

V 17. stoletju se je za češčenje neomadežanega spočetja naj več storilo na Španjskem. Bila je takrat Španjska dežela na verhuncu svoje sreče in slave; po Krištofu Kolumbu in njegovih naslednikih lastnica novega sveta ž njegovimi bogatimi zakladi, bila je prva, odločevalna moč v Evropi. In ravno tedaj je bil zlati vek frančiškanske družine španjske; tedaj so tam živeli naši veliki svetniki, sv. Peter iz Alkantare, sv. Frančišek Solán, zv. Nikolaj Faktor, zv. Janez iz Prada, sv. Paskal Bajlon in zv. Salvator iz Horte. Ti sè vsemi svojimi brati so učili častiti neomadežno spočetje Marijino, s pridiznic po cerkvah, kaker zunaj cerkve, mej veljaki in mogočnimi tega sveta, kaker mej priprostim ljudstvom. Tedaj je bilo navadno pozdravljenje, ko sta se dva srečala: „Češčena Marija prečista, brez greha spočeta“. (Ave Maria purissima sin pecado concebida). Tudi kraljem španjskim je bil serafinski red tedaj ljub in drag. Sinovi sv. Frančiška so jim bili izpovedniki, bogoslovci in pridigarji; general našega reda je prejel od njih za vselej čast španjskega granda, kar je tam najvišja stopinja plemenitega stanu, s katero je bilo sklenjenih mnogo posebnih pravic. Potemtakem se ni čuditi, da so tudi na kraljevem dvoru, da so zlasti katoliški kralji sami posebno pobožnost imeli do neomadežanega spočetja, da so pospeševali na vso moč razširjanje te pobožnosti in je bila njih priserčna želja, da bi se razglasil ta nauk za versko resnico. Naj bolj delavna v tem oziru sta bila dva kralja iz naše habzburške rodovine, Filip III. in Filip IV.; oba pa je vnemala zato zlasti princesinja Marjeta, hči cesarja Maksimilijana II., katera je ko klarisinja živela v Madridu od 1584 — 1633.

Marjeta je bila rojena 15. prosinca 1566. Že v svoji prvi mladosti je naj rajši mislila na božje reči; nobena otročja igrača

19/5

je ni veselila tako, kakor molitev, sveto premišljevanje in dobrote potrebnemu storjene. Ko je bila devet let stara, je šla z materjo, ki je bila vdova, z Dunaja na Španjsko, kjer ju je bil povabil kralj Filip II., ki je bil z Marjetino sestro Ano oženjen. Gredbó ste obiskali popotniki mnogo svetih božjih potov; ko ste prišli v kraljevi grad v Madridu, pa so se jima posebno prikupile pobožne vaje, ki so se tam sè vso skerbjo in natančnostjo opravljale. Mladi princesinji Marjeti je tu hitro dozorela v sercu želja, da bi se popolnoma posvetila službi božji in svete device. In v resnici! na svoj osemnajsti rojstni dan je princesinja, devica plemenite kraljevske postave, v bosonožnem samostanu svete Klare sprejela redovniško obleko. Od tega dne se je imenovala priprosto sestra Marjeta od Križa (Sor Margarita de la Cruz). Vender, dasiravno se je zaperla v vbožen samostan drugega reda sv. očeta Franciška, njena rodovina ni pozabila nanjo, in kakor je bila ona ženska krepke, terdne volje, je bila njena moč na kraljevem dvoru v kratkem času silno velika. Ko je njen svak Filip II. vmerl, pa se je njena veljava še povzdignila; kralj Filip III. ni častil v njej le svoje tete, temuč tudi še zlasti sveto nevesto Kristusovo. In mlada kraljica, ki ji je bilo tudi Marjeta ime, se je je oklenila ko svoje očiščene in izkušene prijateljice z veliko vdanostjo.

Da je sestra Marjeta, ko klarisinja, goreče se držala nauka o neomadežanosti Marijinega spočetja, to se pač ne bo nikomér čudno zdelo. Praznik 8. grudna je praznovala v svojem samostanu z osmino, bogato in slovesno, dostikrat vkup sè svojo kraljevsko rodovino. In koliker bolj je napredovala v duhovnem življenju, s tolikanj večo priserčnostjo je objemala nauk, o katerem govorimo, in kjer je imela priložnost, postavila se je sè vso odločnostjo, da ga brani in širi.

Ko so se začeli v tem oziru v Sevilji hudi in spotekljivi prepiri, je ona bila, ki je nagovorila kralja Filipa, da je prosil sv. očeta, naj pravdanju konec stori. Papež Pavel V. je razglasil nato 6. malega serpana 1616 pisanje, v katerem se naredbe Siksta IV. vnovič zaterjujejo. Ali prepiri in nemiri le še niso nehali, še z večo razdraženostjo so neki nespametni ljudje kričali zoper neomadežano spočetje. Sklenil je torej kralj Filip III. posebno poslanstvo poslati v Rim, da bi to reč svetemu očetu razložilo in še bolj silno prosilo določila.

Prišlo je to poslanstvo leta 1617 v poglavitno mesto kerščanstva in 17. kimovca je tam dobilo od papeža pisanje, v kate-

rem se prepoveduje, da nihče ne sme očitno terditi, da je bila Marija v izvirnem grehu spočeta.

Dasiravno pa je ta določba za silo pomagala, vendar je želela španjska cerkev in ž njo sestra Marjeta od Križa, da bi se nauk o neomadežanosti Marijinega spočetja naravnost za versko resnico razglasil; in zato je poslal Filip III. po nasvetu nadškofov toledskega in komposteljskega k papežu Pavlu V. Antona Treškega (da Trejo), prej generalnega vikarja frančiškanskega reda, tedaj škofa kartagenskega, ki je vzel seboj cele tovore napisanih prošenj, v katerih so prosile za poterjenje nauka o neomadežanosti Marijinega spočetja mesta Salamanka, Alkalá, Valjadolid, Toledo, Kompostelja, Sevilja, Granada, ob kratkem cela Španja. Ž njim je šel v Rim ko tajnik sloveči frančiškanski letopisec Luka Wadding, kateri je to poslanstvo popisal v posebnih bukvah.

Tri leta je ostal škof Anton Treški v Rimu; v tem času ga je papež dvanajstkrat sprejel, vendar se ni dal pregovoriti, da bi bil poslednjo razsodbo izrekel; dasiravno je sam iz celega serca veroval v neomadežanost Marijinega spočetja. Bili so namreč v Rimu neki ljudje, ki so rekli, da hoče španjski kralj papeža prisiliti, in zato so na vso moč branili, ker se jim ni prav zdelo, da se kralj vtika v take reči. Škof Anton Treški ni dosegel potemtakem ničesar.

Proti koncu leta 1620 je prišel na njegovo mesto neki ne-duhovnik v Rim, namestni kralj katalonjski, vojvoda Albukérke (Albuquerque), od začetka ko poslanec kralja Filipa III. pri Pavlu V.; ali kmalu po tem sta vmerla kralj in papež, in Albukerke je ostal v imenu kralja Filipa IV. pri naslednjem papežu Gregorju XV. V prvem pismu do novega papeža je pisal mladi kralj Filip IV.: „Španjski kralji, moji predniki, so z veliko gorečnostjo častili prečisto spočetje naše gospe device Marije, zlasti pa, bolj ko vsi drugi, kralj oče in gospod moj. Tudi meni je vdihnjena po mojih prednikih posebna pobožnost do te svete skrivnosti in nje praznika; to se mi je potrebno zdelo vaši svetosti razodeti in prosim, da bi blagovolili zato skerbeti, da se povzdigne in razširja v kerščanskem ljudstvu ta pobožnost do svete device, s tistimi pripomočki, kateri se bodo vaši gorečnosti, vaši čudoviti učenosti in izkušenosti naj bolj pripravi zdeli, in kateri bodo naj bolj pospeševali pokorščino do Boga in Gospoda našega in njegovo in njegove matere čast.“

Ob enem s tem pismom so šla v Rim pisma drugih udov

kraljeve družine, zlasti kraljice Izabele, kardinala kraljeviča Ferdinanda, brata kraljevega, in sestre Marjetě, klarisinje. Vsi ti in mnogi drugi so prosili svetega očeta papeža, naj poterdi nauk o neomadežanosti Marijinega spočetja za versko resnico.

Vender tega papež Gregor XV. še ni storil, naravnost imenovanega nauka ni še razglasil za versko resnico; storil je pa nekaj, kar je resnico vsakemu pravemu kristijanu ravno tako jasno pokazalo. S pisanjem izdanim 24. velikega travna 1622 je prepovedal vsako govorjenje in pisanje zoper neomadežano spočetje očitno, kaker tudi zasebno in skrivno, in določil, da zanaprej ne sme praznika 8. grudna nihče praznovati v spomin Marijinega posvečenja po spočetju, ampak vsi katoličani le v spomin njenega spočetja. To pismo je naredilo silno veselje po vsem katoliškem svetu. Frančiškani v Rimu so tri noči zaporedoma razsvetili vse svoje cerkve in samostane. Enako veselo so obhajali to dogodbo otroci sv. Frančiška vseh treh redov povsod drugod. Na Španjskem pa je bilo očitno veselje tolikanj viharno, da je sam papež v posebnem pismu moral opominjati ljudi, naj se vmirijo.

Češčenje sv. Jožefa. *in Avstrija.*

2. Čast sv. Jožefa v sv. katoliški cerkvi.

(Nadaljevanje in konec.)

Pred sem rekel, kako me veseli, da so bili goreči bratje serafinskega reda že precej začetkoma tako vneti za pobožnost sv. Jožefa; pa tudi to smem z enako radostjo zapisati, da ravno naše slavno avstrijsko cesarstvo je bilo mej prvimi, ki je sprejelo sv. Jožefa za posebnega zavetnika ali patrona, in da smo temu vzvišenemu ljubljencu božjemu ravno Slovenci do današnjega dneva najiskrenejše vdani.

Slavni habzburški hiši gre čast, da je slavo vbozega tesarja iz Nazareta po vrednosti povzdignila in razširjala po vseh pokrajinah, po katerih se tako ponosno ozirajo bistre oči zmagovitega cesarskega orla. Posamezne dežele avstrijske so si bile že prej izbrale svetega Jožefa za posebnega odvetnika in pomočnika; vse pa je izročil v njegovo varstvo in to tudi očitno dal oklicati leta 1675 cesar Leopold I. Tedaj so ga mej drugimi tudi kranjski stanovci z veliko slovesnostjo sprejeli za patrona in variha naše

dežele*). Poleg tega je prosil Leopold I. sv. očeta, naj se po vseh njegovih deželah sme razen glavnega praznika sv. Jožefa praznovati še praznik zaroke sv. Jožefa in Marije device, praznik, ki so ga po priporočanju slovečega kanclarja Gersona prvi začeli obhajati frančiškani ob času papeža Pavla III.

Tako gorečo pobožnost je pa tudi sv. Jožef cesarju Leopoldu hvaležno poplačal s tako obilnim čudežem, kakor nekatere nahajamo v stari zgodovini bogaboječih Izraelcev. Njegova stiska in žalost namreč ni bila majhina. Ker ni imel nobenega sinu, se je bilo zelo bati za srečni obstanek skupnega cesarstva. Tako lepo in mogočno cesarstvo imeti, pa brez sinu biti, to je tožno stiskalo blago cesarjevo serce.

V tej zanj tako nemili in za cesarstvo tako nevarni potrebi se zateče k sv. Jožefu, ter da v ta namen slovesen razglas, da naj se sv. Jožef zanaprej časti kot poseben varih avstrijske hiše; dalje vkaže vlitu prelepo podobo rednika Jezusovega iz samega čistega srebra, in tudi zapove, naj se cel teden vsak dan ljudstvo zbira v očitnih procesijah in priporočuje sv. Jožefu s pobožno molitvijo in glasnim petjem. In splošna molitev je bila na priprošnjo sv. Jožefa vslišana, cesarjeve želje izpolnjene; hiša habzburška je dobila naslednika, Jožefa I. V zahvalo za toliko milost je obljubil cesar še drugi enako dragocen kip sv. Jožefa postaviti na najlepšem tergu dunajskega mesta. Pa smert ga je prehitela, da ni mogel sam zveršiti svoje pobožne obljube; namesti očeta je njegov sin Jožef dal postaviti obljubljeni štatuo ravno na svojega godu dan 19. sušca 1709, ter se je sam vdeležil sè svojim dvorom vpričo mnogoštevilnega ljudstva te veličastne slovesnosti.

Tako se je širilo zaupanje in česčenje sv. Jožefa polagoma od kraja do kraja in mnogoverstna pomoč, na njegovo prošnjo z nebes poslana, je pospeševala tó širjenje. In kakor se je sv. katoliška cerkev sploh po Jezusovi priliki iz majhinega zernca razvila in raztegnila v drevo, ki zdaj svoje velikanske veje dobrodejno razširjuje po raznih krajih krog zemeljske oble: tako se je pobožnost do sv. Jožefa polagoma širila in širila, da je v današnjem času dosegla tisto veljavo in prednost, ki se mej vsemi svetniki izvzemši Marijo devico na prvem mestu spodobi redniku Sinu božjega. Že Gregor XV. je s pismom 8. velikega travna 1621 vказal, naj se god sv. Jožefa po vsem svetu praznuje ko zapovedan praznik.

*) „Epitome Chronologica antiquiss. urbis Lab.“ str. 80.

Klemen X. ga je povzdignil 1670 za praznik drugega reda (duplex 2. classis); Benedikt XIII. je določil 1726, naj se njegovo ime v litanije vseh svetnikov mej očake vversti; Pij IX. so praznik varstva sv. Jožefa, ki se obhaja tretjo nedeljo po veliki noči, in je bil pri nas že poldrugsto let pred dovoljen, zapovedali za vse vernike (10. sept. 1847), in ravno ta slavni papež so zavoljo velike ljubezni, ki so jo imeli že od mladih nog do sv. Jožefa, 8. grudna 1870 določili, da se ima praznik 19. sušca po vsem svetu tako slovesno (duplex I. classis) obhajati, kakor god domačega patrona, vendar zaradi posta brez osmine. To je zdaj tako rekoč verhunec njegove časti in našega zaupanja, da je izvoljen za zavetnika vesoljni katoliški cerkvi. Saj pa tudi kervavo potrebuje katoliška cerkev tako mogočnega variha, ker so časi tolikanj zmedeni; sicer bi jo Bog lahko varoval brez sv. Jožefa, pa, kakor si je bil sv. Jožefa za namestnika pri Jezusu izvolil, tako se vidi, da ga hoče za namestnika imeti tudi zdaj pri Jezusovi cerkvi. Nikar se tedaj ne boj, zvesto kerdelce! pod zastavo močnega variha sv. Jožefa se hrabro vojskujmo vsak po svoji moči, in vmaknili se bodo sovražniki sv. cerkve, tako kakor so se prejšnji.

Sv. Jožef starega testamenta, pravi neki duhovit mož, je ostal skrit pred svojimi brati, dokler mu ni prišel primeren trenotek, da se jim razodene. Skoraj enako je bilo z veličastnim ženinom Marijinim, da je po posebni naredbi nebeški v prvih stoletjih bil tako rekoč prikrit. Zdaj pa je že vse drugače. V današnjem času že ni več nobene katoliške države, nobenega mesta, nobene vasi in nobenega kraja, da bi verniki kolikor toliko pobožnosti do sv. Jožefa v sercu ne imeli in je tudi očitno na razne načine ne skazovali. Če zdaj pride k tebi, kerščansko serce! kak prijatelj in ti začne razkladati tako bridkostne težave, da mu jih nobeden izmej vmerjočih ne more zljajšati ali odložiti, mu pač porечеš: „Pojdi k sv. Jožefu!“ (I. Mojz. 41, 55). Saj je zdaj že sploh znano, da je za Marijo sv. Jožef tisti, ki nam more pri Bogu izprositi naj večje dobrote in milosti.

Gotovo si že večkrat slišal tiste dvojne sanje, ki jih je imel egiptovski Jožef, sin Jakobov, v svojih otročjih letih. Najpred se mu je sanjalo, da je bil z brati na polji, kjer so zrelo žito želi, in da se je njegov snop po koncu postavil, družih bratov snopi so se pa priklanjali njegovemu. V drugič se mu je sanjalo pa, da se je pred njim priklanjalo sonce in mesec in enajst zvezd.

Ne zdi se mi napačno izreči to misel, da je Bog hotel po teh dvojnih sanjah starega Jožefa nekako v predpodobi pokazati tisto čast, ki je bila namenjena novemu Jožefu, sv. redniku edinorojnega Sinu. Ali se ne zdi tudi tebi, da tisti snopi, ki so se priklanjali snopu egiptovskega Jožefa, pomenijo brezštevilne osebe vseh stanov, obojnega spola in razne starosti in narodnosti, katere so sv. Jožefa novega zakona tako dostojno častile in ga še častijo ter zbudajo še vedno novih častivcev, ki se mu s pobožnim srcem vklanjajo? ali ne pravi nekako čutilo tudi tebi, da sonce, mesec in zvezde, ki so se priklanjale v sanjah egiptovskemu Jožefu, kažejo na Jezusa, Marijo in svete angelje, ki so sv. rednika že v življenju tako priserčno ljubili in častili, in ga še dalje častijo v nebesih? Tedaj nebo in zemlja, Bog, Marija, angelji, svetniki, učene in priproste pobožne duše, vse se je tako rekoč zedinilo v ta namen, da veličastni očak in presrečni rednik zveličarjev sprejema tisto čast in hvalo, ki jo zasluži po svoji najvišji službi, ki jo je imel nekedaj na zemlji.

No, kaj sem ti rekel precej od kraja? ali ne boš posnemal brezštevilnih zgledov? ali je mogoče, da bi v sredi toliko ognjenih src ostalo merzlo in ledeno — le tvoje serce, ki se šteje tudi za katoliško, in bi imelo pri tvojem prostovoljno višjem prizadevanju za popolnost še gorkejšo biti, kakor serce navadnih kristijanov?! —

Življenje svetega Ludovika IX.

Francoskega kralja, patrona tretjega reda svetega Frančiška.

XII. Sveti Ludovik se vojskuje v Egiptu.

Križanske ladje so se pripeljale do egiptovskega obrežja pri mestu Damijati, ki stoji na nekem iztoku reke Nila. Pred mestom na morskem bregu je čakal sovražnik za boj pripravljen, cela vojska sultanova, trume, ki jih je bilo lepo videti. Mej njimi je stal vojvoda v orožju iz čistega zlata, ki se je svetilo na soncu, kaker drugo sonce. In tak hrup so delali Saraceni sè svojimi trobili in rogovi, da je bilo strašno slišati, zlasti ker ga Francozi niso bili vajeni. Drugi dan (5. rožnega cveta) se je začel boj. Križaniki so šli

z velikih ladij dolu na majhine čolnice, polni poguma. V zaupanju na milost božjo in pomoč svetega križa, katerega je nosil papežev poslanec v čolniču poleg kralja, veslali so veseli proti bregu obsipaje sovražnika s puščicami. Ali ker je bilo morje plitvo, tako da niso mogli s čolnici do suhe zemlje, poskače vsa kerščanska vojska v imenu božjem v vodo in brede do brega vedno se bojevaje. Z božjo pomočjo so kmalu odrinili sovražnika in stopili so na suho. Ko je slišal kralj, da je na suhem tudi že zastava svetega Dionizija, ni se mogel zderžati; poskočil je v morje, — do podpazuhe mu je voda segla — in se ščitom za vrat privezanim, s čelado na glavi in sulico v desnici je pribredel k svojim, ki so stali na bregu. Na suho stopivši se verže na obraz in jokaje moli in prosi Boga, da bi ravnal njegov pot in njegove dela. V kratkem so na to kristijani popolnoma v beg zapodili sovražnike in tudi ladje sovražnikove so se vmeknile kerščanskim zbežavši po iztoku reke Nila, pri katerem je stalo mesto Damijata.

Nato so križaniki na bregu postavili šotore in tam prenočili; drugi dan pa so spravili na suho, kar je bilo še ostalo ljudi na ladjah, kaker tudi konje in druge reči. Bili so pred Damijato, terdnim mestom, ki je zapiralo kaker ključavnica pot v egiptovsko deželo. Obdano namreč okoli in okoli z močnim ozidjem in terdnjavskimi stolpi imelo je vhod po Nilu zavarovan z dvojimi železnimi ketinami, ki so bile čez vodo preprežene od enega stolpa do drugega. Mesece in mesece, tako so križaniki mislili, bo treba oblegati Damijato, in mnogi iz mej njih bi bil prisegel, da se ne bo moglo če polastiti mesta, če Bog posebnega čudeža ne stori; zakaj, da imajo prebivavci le živeža zadosti, morejo se deržati, dokler hočejo. Toliko bolj čudno in neverjetno se je tedaj vsem zdelo, kar sta že tisti dan na vse jutro dva kerščanska jetnika sporočila; sovražniki so po noči sè ženami in otroci zapustili mesto in bežali proti Kajiri, pomorivši vse druge kerščanske sužnje in jetnike; le njima se je posrečilo, da sta ušla.

In tako je bilo v resnici. Faher-Eddin, poveljnik egiptovske vojske je bil po prvem boju ves v omotici; naj bolje, je mislil, je, da se vmakne sè svojimi ljudmi, dokler je še čas. Nemore se za gotovo reči, ali je to storil iz strahu pred množico francoske vojske, katere hrabrost je skusil, ali pa zato, ker je mislil, da je njegov sultan, ki je v drugem mestu ne daleč od Damijate bolan ležal, že vmerl, ker mu na trojno sporočilo ničesar ni odgovoril. Ko se je sveti Ludovik prepričal, da je Damijata res izpraznjena, osna-

žilo se je mesto, spravila so se v kraj mertva trupla človeška in živalska, in ogenj, ki se je bil vnel, se je pogasil. Na to so šli noter v slovesni procesiji, poslanec papežev, patriarh jeruzalemski, škofje, nadškofje in mnogi duhovniki in menihi, potem kralj Ludovik in mnogi drugi, bosonogi. Bila je nedelja 6. rožnega cveta. Stopivši v mesto so peli kaker z enim glasom zahvalno pesem „Te deum laudamus“ jokaje se od veselja, da jim je Bog tako naglo in brez truda v oblast dal tako imenitno terdnjavo. Škofje! pa so mestno mošejo ali mohamedanski tempelj, ki je nekedaj bil kerščanska cerkev, očistili in blagoslovili, in še tisto jutro se je pela tam slovesna sveta maša na čast materi božji Mariji. V mestu so našli kristijani živeža, orožja in drugega orodja, drage obleke in posode in zlata in srebra v obilnosti.

Kako vesela, kako navdušena je bila tedaj vsa kerščanska vojska! Naj bolj prav bi bil menda storil sveti Ludovik, ako bi bil brez obotavljanja šel proti glavnemu mestu egiptovskemu Kajiri. Ker je bil sovražnik oplашen in raztepen, bi bili križaniki v malo dneh Kajiro in cel Egipt lahko dobili v oblast, preden bi bila po svoji navadi izstopila reka Nil, in deželo spremenila v jezero. Ali ravno te povodnji so se menda bali križaniki, da bi jih ne zasačila kje mejpotoma nepripravljenih; tudi svojega brata je hotel počakati Ludovik, Alfonza grofa Poatuskega, ki je imel s Francoskega pripeljati še drugih križanskih vojakov. Djal je torej posadko v Damijato, drugo vojsko pa je všotoril zunaj mesta. Mej tem je stopila reka čez bregove in pot proti Kajiri je bila zaperta. Tako so morali križaniki skoraj pol leta, dokler se Nilova voda ni zopet vtekla, pred Damijato se muditi, kjer so jih Saraceni vedno nadlegovali. Ti so namreč celo po noči vedeli do kerščanskih šotorov se prikrasti, in so mnogemu odrezali glavo, ko je brez skerbi terdno spal.

Lenoba pa ne jači vojaka in zakrivi marisikatero pregreho. To se je tudi mej križaniki kmalu pokazalo. Igri, požrešnosti, nesramnosti in družim pregreham so se jeli vdajati v veliko žalost svojemu kralju, ki jih je zato mnogo izpodil iz službe, mnogo pa jih je ostro kaznoval.

Še le 20. listopada se je začela kerščanska vojska pomikati proti Kajiri, potem ko je prišel Alfonz, grof Poatuski, in se je tudi Anglež Viljem grof Salzbrijski (Salisbury), imenovan „z dolgim nečem“ pridružil Francozom. Vedno nadlegovani od Saracenov, ki so jim hoteli pot zapreti, in vedno se ž njimi vojskovaje, prišli so kri-

stijani 21. grudna do mesta Mansure. Že mej potjo so pobili enkrat 155 Saracenov, drugikrat so jih 1000 ali pobili ali pa v vodo potisnili, kjer so vtonili, in zopet drugi pot so jih 500 pokončali. Pri Mansuri pa je čakala kristijane večja saracenska vojska, katero je bil po sultanovi smerti (16. listopada) pogovorivši se ž njegovo materjo že imenovani Faher-Eddin s turskimi, arabskimi in beduinskimi četami pomnožil.

Ali ko je prišla francoska vojska do tistega, kraja ni mogla napasti sovražnikove, ker je bil mej njima širok in globok kanal, Ašmum imenovan, ki je ravno tam bil izpeljan iz reke Nila. V kotu mej reko in kanalom, Mansuri nasproti, vtabori tedaj Ludovik svojo vojsko in vkaže jez ali nasip narediti čez kanal, da bi po njem čez šli, ker je bila voda pregloboka, da bi jo bili mogli prebrestiti in bregovi previsoki. Dolgo so delali z neizmernim trudom in prevelikimi iztroški v naj večji nevarnosti. Saraceni in Turki so vedeli na oddaljenih krajih čez vodo priti, da so križanike od zad napadali v njih lastem ležišču. Čez kanal pa so streljali s pušicami, in z velikimi metalnicami so metali kamenje in gerški ogenj na delavce in na lesene bojne stolpe, katere so kristijani v brambo taboru in v varstvo delavcem na bregu postavili; verh tega pa so na drugi strani sproti izkopali jarka, koliker so ga kristijani zasuli na svoji strani.

Naj bolj so se bali križaniki tako imenovanega gerškega ognja, katerega so Turki po noči na nje metali. Priletel je po zraku kaker goreč zmaj s takim ropotom kaker grom in s takim bliskom, da je bilo v ležišču svetlo kaker po dnevi. Sveti Ludovik je padel na kolena, keder je slišal, da leti ta ogenj, oči in roke je proti nebu povzdignil in klical na glas z obilimi solzami: „Preljubi Gospod Bog, Jezus Kristus, varuj me, varuj moje ljudi!“

Dan za dnevom je mej tem pretekkel; prišel je mesec svečan leta 1250 in kristijani so bili še vedno v taboru, Mansuri nasproti. Sleherni je prevedel, da je nemogoče nasip napraviti, dokler Turki na drugi strani nagajajo; in ko se sovražnikom še celo posreči z gerškim ognjem zažgati bojne stolpe v kerščanskem taboru, tedaj je bila križanska vojska v prav veliki zadregi in nihče ni vedel svetovati, kako bi se dalo priti na drugo stran kanala. V tej veliki zadregi se ponudi križanikom neki Beduin, da jim pokaže za dobro plačo kraj, kjer bi konjiki lahko prejezdili vodo. Z veseljem se je sprejela njegova ponudba.

Taboru pustivši v brambo vojvoda burgundskega se odpra-

vijo se svojimi konjiki kralj Ludovik, in njegovi trije bratje, templjarji in Viljem Salzbrijski z Angleži, 8. svečana 1250. Pojezdijo kraja, ki jim ga je Beduin pokazal. Pervi pridejo čez vodo Ludovikov brat Robert grof Artoaski, se svojimi konjiki, in pa templjarji. Hitro se sprimejo se sovražniki, katerih veliko pobijejo. Potem jim vzamejo metalnice in druge bojne mašine, in posekajo celo poveljnika Faher - Eddina. Ali v svojo nesrečo in v veliko škodo celi vojski se spusti Robert za bežečimi, preden je še Ludovik se svojimi prišel do kraja, kjer se je bojevalo; za Robertom zdirjajo Viljem Salzbrijski in templjarji, in pred sabo podeči oddelek sovražnika jezdijo skozi Mansuro na Kajirsko polje, in potem se hočejo vrniti skozi mesto. Ali ozke ulice Mansurske so bile zaperte. Kaker toča se vsujejo iz hiš na nje pušice, kamenje in gerški ogenj. Nič jim ne pomaga junaštvo. Robert, Viljem Salzbrijski, 300 francoskih vitezev, skoraj vsi angleški križaniki in 280 templjarjev je bilo tu pomorjenih; le veliki mojster templjarski, ako ravno je bil zelo ranjen, in še nekoliko drugih se je rešilo iz Mansure.

Tudi drugi oddelki križanikov, kateri so mej tem prišli čez vodo, se naglo sprimejo se sovražniki. Hud boj se vname; junaško sučejo kerščanski vitezi svoje sulice in meče; Turek za Turkom se zvali na tla, ali marisikateri kristijan zdihne pa tudi zadnji svoj zdihljej pod sovražnim vdarcem na ptuji zemlji.

Mej vsemi naj hrabriši je bil sveti Ludovik, kaker nam pripoveduje Žoenvilj, kateri se je na njegovi strani bojeval. „Premagani bi bili in mi vsi bi bili poginili v tem boju, da bi ne bilo njega. Prepričan sem, da mu je Bog takrat še posebno pomnožil serčnost in moč, katero je tudi ob drugih priložnostih že večkrat pokazal. Kjerkoli je videl svoje v zadregi, tje je hitel pomagat; zagnal se je v sredino sovražnikov in je s kijem in z mečem tako tolkel okoli sebe, da se je bilo le čuditi. Zgodilo se je tudi ta dan, da je šest močnih Saracenov napadlo Ludovika; od vseh strani so ga obdali, prijeli so že konja za uzdo in hoteli svetega kralja v sužnost odpeljati. Ali Ludovik se brani na vso moč, potolče napadnike in se reši sam brez ptuje pomoči.“

To junaško obnašanje ljubljenega kralja je tudi druge, ki so že obupali, da zmagajo, in so hoteli bežati v tabor, tako oserčilo, da so zopet hiteli v boj. — Mnogo jih je bilo ta dan pobitih na obeh straneh; skoraj noben kerščanski vojak ni bil brez rane: ako ravno je pa bilo število sovražnikov veliko večje, vendar so kristijani zmagali in so prenočili v znamenje svoje zmage na bojišču.

Še le po sončnem zahodu, ko je bil boj končan, se odpočije Ludovik nekoliko v svojem šotoru; ali zdaj pa tudi za gotovo zve, da mu je vbit ljubi brat in kolika nesreča je zadela krizanike v Mansuri. Britke solze se vlijejo svetemu kralju po obrazu; vendar tudi v svoji žalosti hvali Boga za terpljenje, katero mu je poslal. „Izgubil sem za ta svet priserčno ljubljene, preslavnega brata grofa Artoaskega“, piše v listu na svoje podložne; „sè serčno žalostjo in britkostjo se spominjam te izgube, ako ravno bi se moral bolj veseliti kaker žalovati, ker terdno verujem in upam, da je zletela njegova duša, ovenčana s krono marterniško, v nebeško domovino, kjer se veseli sè svetimi marterniki.“

Ko so kristijani jenjali poditi sovražnika in h kralju se vrnili, vkaže jim lesen most narediti čez kanal, da bi mogli še v taboru ostali vojaki čez vodo; trudni se vležejo potem vsi k počitku, razen razpostavljenih straž. Ali še po noči niso imeli vbogi kristijani miru pred sovražniki; iz naj boljšega spanja je prebudil marisikaterega ranjenega junaka krik, ki se je razlegal po taboru: „Primate za orožje, Saraceni so nas napadli, vzeti nam hočejo izgubljene metalnice in mašine!“ Blizu kraljevega šotora, kjer se je vplenjeno bojno orodje hranilo, vname se. kratek boj; ali, ne da bi bili dosegli svojega namena, morali so se vmekniti prederzneži nazaj v svoj tabor, kateri ni bil daleč od kerščanskega.

Po tem nočnem napadu so mirovali Saraceni dva dni — ako ravno ne popolnoma, ker so njihove straže vedno nagajale kerščanskim —; mej tem pa so se pripravljali k novemu boju zoper kristijane. Novi poveljnik sovražnih trum, Bondokdar, je bil posebno izveden mož in izurjen vojskovodja. Dobro mu je bilo znano, kako oslabljeni so kristijani po zadnji bitvi, da je veliko naj hrabriših vitezev ali pobitih ali pa ranjenih, in zato je hotel to priložnost porabiti in pokončati kristijane. Sicer so Saraceni veliko več ljudi in konj izgubili, kaker kristijani, ali ta škoda se je dala zlahkoma poravnati, ker ljudi Saracenom ni manjkalo, ravno tako tudi konj ne; v dveh dneh je imel poveljnik še večjo vojsko skupaj, kaker je bila prva. Od prvega do zadnjega so vsi Saraceni sovražili kristijane; boj jim je bil priljubljen; smerti se ravno niso zelo bali, ker je čakal po njih krivi veri vsakega, ki v vojski zoper kristijane smert stori, raj z veselicami, kaker si jih more le arabski sanjač izmisliti: pri vsem tem so se pa vendar nekoliko tresli in strah jih je obšel, keder so se spominjali junaštva in hudih mi vdarcev, katere so delili z meča vajenimi rokakerščanski vitezi.

Da bi svojim ta strah odvzel in jih napolnil sè zaupanjem na gotovo zmago, nalaže Bondokdar svoje vojake, da je francoski kralj Ludovik v zadnji bitvi smert storil in da bo zato lahko premagati kristijane, ker nemajo pravega poveljnika; zakaj, kar je truplo brez glave, to je vojska brez glavarja. Da bi mu bolj verjeli, jim pokaže lepo vojaško obleko Roberta Artoaskega, ki je bil v Mansuri v bit in terdi, da je to obleka Ludovikova. Na ta način se posreči Bondokdaru prevariti svoje vojake in jih navdihniti sè serčnostjo, tako, da z veselim krikom privolijo, naj jih pelje v boj in h gotovi zmagi. Nenadoma, tako so sklenili, se imajo napasti kristijani, 11. svečana.

Zelo pa so se Saraceni motili, ko so mislili, da bodo nepripravljene kristijane po svoji volji morili, kaker volkovi, ki napadejo čredo nezavarovanih ovac. Ogledniki naznanijo Ludoviku, kaj da namerjajo sovražniki; on zato zapove vojakom, da naj bodo do polnoči že vsi pripravljeni na boj. Potem razpostavijo močne straže in sè zaupanjem na božjo pomoč mirno pričakujejo napada. Tudi ranjeni vitezi se postavijo v svojo versto, ako ravno jih zavoljo ran dosti ni moglo nositi železnih oklepov in čelade.

Komaj se je počelo daniti, že začne saracenski poveljnik razpostavljati svojo silno vojsko, in sicer tako, da je bil kerščanski tabor od vseh strani od konjikov in pešcev obdan. Verh tega pošlje 3000 Beduinov čez vodo, da bi napadli burgundskega grofa in mu branili kralju na pomoč priti. — Strašan boj se je vnel! Veliki mojster templjarski sè vsemi še ostalimi vitezi pade po junaški brambi. Karola Anžuskega reši le junaštvo svetega Ludovika, kateri je priskočil svojemu bratu na pomoč, ko ga je videl v sredi Saracenov v naj večji nevarnosti. Brez števila sovražnikov leži pobitih na bojišču, ali tudi mnogo kristijanov je mertvih; vender se je moral mesec mohamedanski zopet vклонiti svetemu križu, — poteptan je ležal pod nogami vojakom Kristusovim.

Ali ako ravno so kristijani zmagali v boju, vender jim je bilo nemogoče naprej iti proti Kajiri; sovražniki so imeli preveč čverstih mož, križanikov je pa bilo prav malo neranjenih in za boj sposobnih. Naj bolj pametno bi bil ravnal kralj Ludovik v teh okoliščinah, če bi se bil naglo vernil v Damijato. Ali skerb za vboge bolnike in ranjene ga je tako zmotila, da se je predolgo mudil v taboru pri Mansuri. To je bilo zelo napačno, zelo škodljivo za križanike. Kanal mej obema kerščanskima taboroma je bil namreč napolnjen s trupli pobitih kristijanov in Saracenov. Čez devet ali de-

set dni so se prikazala gnjila trupla na verhu vode, ker zavoljo mostu niso mogla naprej plavati. Njihov smrad je okužil zrak. Vojaki začnejo bolehati in mreti na kužni bolezni. Bolezen je bila strašna; do kosti se jim je posušilo meso na nogah, na koži pa so se prikazali černo-erdečkasti madeži. Tudi ustna bolezen jih je mnogo pod zemljo spravila. Bil je namreč štiridesetdanski post in vojaki so imeli grozno slabo hrano. Ves čas niso jeli drugih rib, kaker menjke. Te ribe žro mertva trupla, ker so silno požrešne. Zavoljo te škodljive hrane je začelo vojakom gnjiti meso v ustih, in bolnikom je tako smerdelo iz ust, da skoraj ni bilo mogoče zraven njih prestajati. Le malo jih je ozdravelo; večina jih je vmerlo na tej bolezni; gotovo znamenje smerti je bilo, če je komu začela kri teči iz nosa. Vsem tem nadlogam se pridruži kmalu tudi lakota; da bi namreč množili kristijanom terpljenje, vzeli so jim Saraceni mej potjo ves živež, kateri se jim je po vodi ali pa po suhem iz Damijate pošiljal.

Serce je bolelo svetega kralja, ko je videl svoje zveste viteze in vojake v takih nadlogah, in ni mogel pomagati. Naposled se sklene vmakniti nazaj čez kanal; in to se je tudi zgodilo, ako ravno je bilo težavno, ker se je bilo treba vedno vojskovati zoper Saracene, ki so jih napadali.

Ali, kako zdaj priti v Damijato? — Ranjenih in bolnikov je bilo toliko, popolnoma zdravih le malo. Ludovik sam je bil tako bolan in oslavljen, da ni mogel orožja rabiti. In sovražnika je bilo vedno več; zdaj je prišel tudi novi sultan, Turanšah, iz Damaska, ki je s četami, katere je iz Azije sabo pripeljal, pomnožil vojsko. Saraceni ne bodo pustili kristijanov mirno otiti, to je bilo gotovo. Da bi tedaj svojim vojakom, ki so že toliko terpeli, zljajšal stanje, in bi rešil, koliker je bilo še mogoče, začel se je Ludovik pogajati s Turanšahom za miren odhod. Pripravljen je bil Saracenom nazaj dati Damijato s pogodbo, da se mu prepusti jeruzalemsko kraljestvo; za poroka ponudi Ludovik Turanšahu enega svojih bratov. Ali sultan ni bil zadovoljen s tem, ampak tirja, da naj ostane Ludovik sam za poroka. Na to odgovori vitez Gofrid Seržinski: „Rajši se damo vsi pomoriti ali pa vjeti Saracenom, kaker da bi nam mogel kedo očitati, da smo jim svojega kralja dali za poroka.“ In pri tem je ostalo.

Premirje se torej ni sklenilo; zadrega pa je bilo vedno več. Vedno bolj je pomanjkovalo križanikom živeža, in v primeri s tem pomanjkanjem je naraščala tudi huda ustna bolezen; ne samo, da

je meso v ustih gnjilo, rastlo je tudi na čeljustih divje meso, katero bolnikom ni dalo požirati jedi. K nebu je povzdigoval Ludovik svoje oči, ko je gledal terpeče vbožce; z vdanostjo v voljo božjo je pa tudi sklepal svoje roke in se je zahvaljeval Bogu, ki je v svoji nekončni modrosti tako strašne križe pošiljal svojim otrokom.

Kaj pa je bilo vender križanikom storiti v tej sili? — Nič drugega ni kazalo, kaker na vsak način iti nazaj v Damijato, naj se že potem zgodi, karkoli je volja božja; v teh okoliščinah namreč še dalje v taboru ostati, bi bila gotova smert za vse.

Ludovik vkaže tedaj, naj se do večera četrtega malega travna vsi na odhod pripravijo. Bolniki so se imeli na ladjah odpeljati v Damijato, drugi pa so morali nastopiti nevarniši in težavniši pot po suhem. Mej zadnjimi je bil tudi kralj, ako ravno je bil bolan. Silili so ga sicer, naj bi na ladji bežal v Damijato, kaker je storil papežev poslanec, in drugi; ali tega on ni hotel storiti, ampak se svojimi vojaki je hotel deliti nevarnosti in težave.

Strašna nesreča je zadela ene kaker druge. Po noči mej čertim in petim malim travnom — bila je ravno noč mej torkom in sredo po velikonočni osmini — napadli so Saraceni kerščanske ladje. Straže, ki so bile bolnikom v varstvo postavljene, zbežijo. Nevsmiljeno tedaj pomorijo ali pa v vodo pomečejo divji Saraceni vse mornarje, vse ranjene in bolnike, ki so bili že na ladjah in tudi tiste, ki so še na Nilovem bregu čakali, da bi jih spravili na ladje.

Groza je bilo slišati krik in stok teh vbogih in divje krohotanje njih morivcev; ali Ludovik jih ni slišal in ni mogel hiteti na pomoč, ker je bil že odešel iz tabora. Spremljan od Gofrida, viteza Seržinskega, ki ga je branil pred Saraceni, in — po Žoenviljevih besedah — sovražnike proč podil od svojega gospoda, kaker podi dober hlapec muhe od čaše svojega gospodarja, tako je prišel Ludovik petega malega travna do vasi, imenovane Kasel. Na pol mertvega so ga položili tukaj v naročje neke ženske iz Pariza, ki je v tej vasi stanovala. Tako slab je bil, da so vsi pričakovali njegove smerti še pred sončnim zahodom.

Toda s tem še ni bil izpraznjen kelih terpljenja; po božji volji so čakale Ludovika se hujše poskušnje. Kmalu potem, ko so svetega kralja v hišo prinesli, pride k njemu Filip Monforski in mu naznani, da je ravno kar videl sultanovega vojvoda, s katerim se je že poprej pogajal za premirje. Če nima nič zoper to, pravi Filip kralju, hoče zdaj skleniti premirje, ker je križanska vojska v

tako hudi zadregi. Ludovik ga prosi, naj to stori in mu da dovoljenje sprejeti pogodljeje, katere so stavili Saraceni. Filip otide in da vojvodu saracenskemu svoj perstan v znamenje, da bodo kristijani pogodbo deržali; ali preden se sklene premirje zavpije, neki alinorec ali hudoben izdajavec, Marcelj po imenu, francoskim vitezem: „Gospodje vitezi, vdajte se vsi, kralj vam to zapoveduje pomeni; če tega ne storite, bo vmorjen.“ Vsi se prestrašijo, in keza gotovo mislijo, da je to kraljevo povelje, oddajo Saracenom svoje orožje. Ko vojvoda saracenski to vidi, pravi Filipu Monforske-
mu: „Zdaj ne morém s tabo premirja sklepati, ker so vaši vojaki vsi vjeti, kaker vidiš.“

Strah in groza obide Filipa; bal se je, in to prav po pravici, za kraljevo, za svoje in za življenje vseh vitezev. Kmalu se tudi v resnici pokaže divjost saracenska. Brez vsmiljenja pomorijo bolj vboge bolnike, koliker jih je bilo mej vjetimi; druge vojake, mej katerimi tudi manj premožne viteze, poprašujejo, če hočejo svojo vero zatajiti. Kedor se brani, temu odsekajo glavo in le iz lakomnosti prizanesejo bolj imenitnim in sploh tistim, za katere upajo veliko odkupščino.

Zgodovina nekega križa.

Križ s podobo našega zveličarja, to je najbolj vzvišena, pa najbolj priprosta in kristijanu mej vsemi najbolj umevna knjiga. Ko pogleda na truplo osebe božje, ki tu visi prebodeno in mervto za nas, spomni se pač tudi najbolj neveden človek, da je Bog svet tako ljubil, da nam je dal svojega edinorojenega Sinu, in da se torej, kedor v njega veruje, ne pogubi, ampak živi na vekoma. Križ z razpetim Jezusom nas opominja najpoglavitnijih skrivnosti naše svete vere, tolažljivih vzrokov našega upanja in najslajšega predmeta naše ljubezni. Zgodovino torej ene take svete podobe hočemo v zveličaven poduk tukaj povedati.

Bil je ta križ jako velik; branil in čistil se je v eni izmej toliko samostanskih cerkví, ki so lepšale mesto Videm ob začetku tega stoletja. Mnoge izmej njih so zadele žalostne postave leta 1810; sè svojimi samostani vred so se poderle, poprodale in v posvetno rabo obernile; oltarji, kipi in sveto orodje se je vse križem pometalo in prežalostno semtertje raztreslo. Velikanski krucifiks,

o katerem je govorjenje, pridobila si je za sramotno ceno neka družina zgoranje Furlanije, ki je imela zemlje in denarja veliko bogastvo. Človek bi bil mislil, gotova ga je kupila, da ga bo spoštljivo častila; ali za vse kaj drugega je bil odločen. Koliker bolj je bila bogata tista družina, toliko manj je imela strahu božjega. Ti ljudje so sveto podobo otergali s križa in samo postavili v neki prostorni izbi v kot. In ko se jim je zdelo, da so njene razpete roke preveč napoti, odžagali so jih ter z vervjo ob straneh k životu privezali, tako, da so bile pesti navzgori oberajene. V tistem prostoru pa se je o praznikih po navadi zbirala najbolj razuzdana mladina iz okolice k veselicam, igram in plesu. Priča je morala biti torej vboga podoba Kristusova mnovega in tako gnjusnega zasramovanja, da ni mogoče povedati. Hišni gospodar jo je bil prepasal z neko rečjo in za ta pas ji je zateknul dva samokresa, kaker jih imajo razbojniki. Brezbožni plesavci pa, mesene poželjivosti goreči, so se približevali podobi in zasramovali jo rekoč: „Kristus, zapomni si dobro, koliko valcerjev je naplesanih; prav šteje, če ne . . .“ Sveta podoba v kotu je bila pred temi zasramovavci pač prava podoba Jezusova, ko so ga v Herodeževi hiši sirovi vojaki zasramovali ko norca oblečenega. Ali, kaker govori apostelj, ako bi bili Judje poznali kralja nebeške slave, ne bi ga bili križali; zasramovavci te svete podobe pa gotovo niso mogli izgovarjati svoje krivice.

Stoji pa zapisano, da je Bog poterpežljiv plačevavec, ki ob svojem času da vsakemu svoje. In res! ni preteklo mnogo let, da je bila tista podoba čudno poveličana, tista družina pa prestrašno kaznovana.

Neki dober človek, ki še zdaj živi ko sedemdesetleten starček, lajik kapucin, bil je globoko v sercu ginjen zavoljo takega bogokletnega onečeščenja. Prizadeval si je torej na vso moč, da je sveto podobo od tam spravil. Popravil jo je, koliker je mogel, postavil ji roke na svoje mesto in pripel jo na spodoben in primeren križ. Sè vsem tem pa ni bil še zadovoljen; dobil je tudi dovoljenje, da se je križ zopet blagoslovil in vnovič postavil v češčenje vernim v veličastni cerkvi njegove fare. V pretečenem postu, ko je bil tamkaj sveti misijon, pa se je v veden spomin ta sveti križ obdaroval s prav mnogimi odpustki, za česer voljo zdaj obilo vernih prihaja milosti in odpuščanja prosit pred blaženo podobo, ki je bila nekedaj tako ostudno zasramovana.

Kaj se je zgodilo pa s tisto družino, ki se je storila krivo takega božjega ropa? Ž njo se je zgodilo, kar se je moralo zgo-

diti. Kedor seje veter, žanje nevihto in polom. V malo letih se je razkadilo celo tisto bogato posestvo, kaker megla pred soncem; enega za drugim iz družine je zadela nagla in gerda smert; izginil je še priimek, ki bi spominjal na negdanje posestnike. Drugi gospodarji in druge družine so zdaj na tistih zemljiščih, ki je pa videti, da jih še vedno tlači madež božjega prekletstva.

(L'Eco del Litorale.)

Priporočilo.

Pobožni molitvi se priporočajo 1. preganjani redovniki na Francoskem, 2. tri važne zadeve nekega duhovnega oskerbnika, 3. neki učenec.

Dnevi popolnega odpustka in vesoljne odveze in godovi svetnikov in svetnic redov svetega Frančiška

meseca velikega serpana.

2. Posvečenje cerkvice Marije Angeljske, imenovane Porcijunkula. **P. O.** *)
4. Praznik sv. očeta Dominika, prijatelja n. sv. o. Frančiška. *Odpustki rimskih štacijonov.*
- „Zv. Cik ali Frančišek Pezarski, spoznavavec 3. reda.
12. Sv. Klara Asiška, devica, prva opatica 2. reda. **P. O.** — *V. O.*
13. Zv. Peter Moljanski, spoznavavec 1. reda. *P. O.*
14. Zv. Sanktes Urbinski, spoznavavec 1. reda. *P. O.*
15. Vnebovzetje preblazene device Marije. *P. O.* — *V. O.*
16. Sv. Rok, spoznavavec 3. reda. *P. O.*
18. Zv. Klara Montefalška, devica 3. reda. *P. O.*
19. Sv. Ludovik, škof, spoznavavec 1. reda. *P. O.*
21. Zv. Peter Kolski, spoznavavec 3. reda.
25. Sv. Ludovik, kralj francoski, patron 3. reda. **P. O.** — *V. O.*
27. Zv. Timotej Montikulski, spoznavavec 1. reda.

---

*) Po večernicah prejšnjega dne začeni more ta dan, kaker je obče znano, vsaki katoliški kristijan, ki se izpove in sveto obhajilo sprejme popolnoma odpustek tolikrat dobiti, kolikerkrat kako cerkev reda sv. Frančiška obiše in notri nekoliko moli v namen sv. očeta papeža.